

ENDOKRIN KASALLIKLAR BILAN KASALLANGAN BEMORLAR BAKTEREOLOGIK DIAGNOSTIKASI

Xudoyarova G.N.

Farmonov Davlatjon

SAMARQAND DAVLAT TIBBIYOT UNIVERSITETI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10321011>

Mavzuning dolzarbligi: Qalqonsimon bez diagnostikasi uchun joriy qilingan ultratovush tekshiruvini ilgari otopsiya hisobotlarini tasdiqladi, bu esa klinik jihatdan normal qalqonsimon bezlarning 50% gacha fokal lezyonlar mavjudligini ko'rsatadi. Tugunli guatrning operatsiyadan oldingi diagnostik tekshiruvlari hozirgi vaqtda ikkita asosiy tekshiruvga asoslanadi: qalqonsimon bezning ultratovush tekshiruvini va ultratovush tekshiruvini ostida ingichka igna aspiratsion biopsiya. Qalqonsimon bezning fokal lezyonlarini jarrohlik amaliyotiga muvofiqligini aniqlash ko'pincha malign transformatsiyada muhim rol o'ynaydigan mutatsiyalar va epigenetik o'zgarishlarning mavjudligi haqida ma'lumot beruvchi molekulyar usullar bilan amalga oshirilmoqda.

Ko'p nodulyar guatrda qalqonsimon saraton kasalligi taxmin qilinadi. 5-10%. Qalqonsimon bez saratoni ko'p tugunli guatrga qaraganda soliter qalqonsimon tugunlarda (taxminan 10-20%) tez-tez uchraydi. Qalqonsimon bez tugunlari bo'lgan bemorlarni klinik tekshirish saraton xavfini baholashning muhim tarkibiy qismi bo'lib qolmoqda. Xavf omillari orasida ijobiy oila tarixi (bu ayniqsa medullar karsinoma va ba'zi papiller karsinomalar uchun to'g'ri keladi), yosh (20 yoshdan kichik va 60 yoshdan katta), jins (erkaklar ko'proq xavf ostida) va bosh va bo'yin nurlanishi tarixi, ayniqsa bolalik. Boshqa juda muhim simptomlar orasida qattiq, oson harakatlanmaydigan bo'laklari bo'lgan bemorlarda disfoniya, shiddatlilik va bo'yin og'rig'i kiradi.

Qalqonsimon bez saratoni rivojlanishiga olib keladigan eng keng tarqalgan genetik o'zgarishlarga mutatsiyalar, genlarning translokatsiyasi va kuchayishi, gen metilatsiyasining buzilishi va mikroRNKning disregulyatsiyasi kiradi. Ras proto-onkogenlari va BRAF genining mutatsiyalari, shuningdek hujayra siklini tartibga soluvchi genlarning promotor hududlarida DNK metilatsiyasining buzilishi (masalan, RASSF1A geni va TIMP-3 genining gipermetilatsiyasi) tireotsitning neoplastik transformatsiyasi jarayonida muhim rol o'ynaydi. Molekulyar biologiya sohasidagi yutuqlar periferik qon, operatsiyadan keyingi qalqonsimon bez to'qimalari materiali va qalqonsimon bezdagi fokal lezyonlarning ingichka igna aspiratsiya biopsiyasi orqali olingan sitologiya namunalaridan DNK yoki RNKdagi ushbu genetik buzilishlarni tekshirish imkonini berdi.

Kalit so'zlar: tugunli buqoq, qalqonsimon bez saratoni, genetik test, DNK, RNK, RASSF1A va TIMP-3

Maqsad: Endokrin kasalliklar bilan kasallangan bemorlar baktireologik diagnostikasi.

Tadqiqot materiallari va usullari: Qalqonsimon otoantikorlarni (tiroperoksidaza [TPO] va TSH-retseptorlari antikorlari) tekshirish faqat qalqonsimon bez funksiyasi anormal bo'lsa yoki ultratovush tekshiruvini otoimmün tiropatiyaga shubha tug'dirsa tavsiya etiladi. Nodulyar guatrda tiroglobulin o'lchovi ko'rsatilmaydi. Tugunli guatrda laboratoriya tekshiruvlari eutiroid nodulyar guatri bo'lgan har bir bemorda qon zardobidagi TSH kontsentratsiyasini emas, balki qon zardobidagi kalsitonin kontsentratsiyasini ham o'lchash kerak, shunda medullar tiroid karsinomasi (MTC) e'tibordan chetda qolmaydi.

Agar bazal kalsitonin darajasi takrorlanadigan darajada oshgan bo'lsa (boshlang'ich qiymatlar qo'llanilgan muayyan testga qarab o'zgaradi), giperkalsitoninemiyaning boshqa sabablarini istisno qilish uchun qo'shimcha testlarni o'tkazish kerak. Tugunli guatrning operatsiyadan oldingi diagnostik tekshiruvlari ikkita asosiy tekshiruvga asoslanadi: qalqonsimon bezning ultratovush tekshiruvi va ultratovush tekshiruvi ostida nozik igna aspiratsiya biopsiyasi. Hozirgacha FNAB tugunlarni farqlashning eng yaxshi usuli bo'lib kelgan, ammo ba'zi hollarda u aniq tashxis qo'ya olmaydi.

Ingichka igna aspiratsion biopsiya orqali olingan hujayra materialidan genlarning mutatsiyalari va metilatsiyasini tahlil qilish imkoniyati paydo bo'lganligi sababli, tugunli guatrni operatsiyadan oldin diagnostika qilishda molekulyar biologiya usullarini qimmatli usul sifatida joriy etish foydali bo'ladi. ultratovush va FNAB. Molekulyar tadqiqotlar natijasida olingan bilimlar nodulyar guatr bilan og'rigan bemorlarda keyingi tekshiruvlar chastotasini aniqlashga va qalqonsimon bez saratoni rivojlanish xavfi bo'lgan bemorlarni tanlashga yordam beradi, bu esa ularning oldingi strumektomiya uchun malakasini oshirishga yordam beradi.

Xulosa: Qalqonsimon bezning sintigrafiyasi hozirgi vaqtda tugunli guatrda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan malign o'smalarni tashxislashda unchalik foydali emas deb hisoblanadi, chunki malign lezyonlar nafaqat sovuq tugunlarda, balki taxminan 200 dan ortiq tugunlarda ham bo'lishi mumkinligi isbotlangan. Virusli infektsiyalar butun dunyo bo'ylab sog'liq uchun jiddiy muammo bo'lib, engildan og'irgacha bo'lgan qator kasalliklarni keltirib chiqaradi. Gigiena qoidalariga rioya qilish, xabardor bo'lish va tavsiya etilgan emlashlarni olish orqali biz qalqonsimon bez saratonini oldini olishimiz mumkin.

References:

1. Худоярова Г. Н., Хасанова Дурдона, Ибрагимов Сохиб, & Асроржонова Зулфизар. (2023). ПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕЖДУ ФАКУЛЬТЕТАМИ. Ta'lim Innovatsiyasi Va Integratsiyasi, 8(1), 59–64. Retrieved from
2. Худоярова Г. Н., Баротов И. Свойства выделенных из эхинококковой жидкости штаммов белых стафилококков при грибов рода *paecilomyces* инфекции //best scientific research-2023. – 2022. – т. 1. – №. 1. – с. 235-237.
3. Худоярова Г.Н., Сувонов Азизбек, Урокова Ферузобону, & Усмонова Севара. (2023). СТАФИЛОКОККОВАЯ ИНФЕКЦИЯ КИШЕЧНИКА У ДЕТЕЙ . Лучшие интеллектуальные исследования, 8(3), 85–87. Retrieved from
4. Khudoyarova Gavhar Nurmamatovna, Vakhidova Adolat Mamatkulovna. [THE VALUE OF THE BLOOD GROUP IN ECHINOCOCCOSIS](#) Teikyo Medical Journal 1 (Volume 46, Issue 01), 7611-7616
5. Х.Г. Нурмаматовна. [ЗАБОЛЕВАЕМОСТЬ ОСТРОЙ ПНЕВМОНИЕЙ У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА В САМАРКАНДСКОМ ОБЛАСТИ](#). "Экономика и социум" 112 (9), 6
6. Вахидова А.М., Балаян Э.В. (2017) Грибы рода *Paecilomyces* и их роль в развитии эхинококкоза. Актуальные научные исследования в современном мире. № 3-3 (23). С. 43-50.
7. Вахидова А.М., Мурадова Э.В., Худоярова Г.Н. (2019) Экспериментальный эхинококкоз у поросят. В сборнике: Молодежь и медицинская наука в XXI веке. Сборник трудов XX Всероссийской научной конференции студентов и молодых ученых с международным участием. С. 165-166.

8. Шайкулов Х. Ш., Худаярова Г. Н. Развитие кишечных расстройств у детей грудного возраста, вызванных различными микроорганизмами и гельминтами //Педиатр. – 2017. – Т. 8. – №. 5.
9. Вахидова А. М. и др. Бактериологическая характеристика эхинококковой жидкости //OPEN INNOVATION. – 2018. – С. 250-252.
10. Худоярова Г. Н., Баротов И. Ш., Бойназаров С. Ш. ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ У ДЕТЕЙ //Educational Research in Universal Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 6. – С. 400-402.
11. Худоярова Г. Н. и др. МЕНИНГОЭНЦЕФАЛИТ ОСТРАЯ ВИРУСНАЯ ИНФЕКЦИЯ. – 2023.
12. Вахидова А., Худоярова Г., Муратова З. ИММУНОКОРРЕГИРУЮЩЕЕ ЛЕЧЕНИЕ БОЛЬНЫХ ЭХИНОКОККОЗОМ, ОСЛОЖНЕННЫМ БАКТЕРИАЛЬНОЙ ИНФЕКЦИЕЙ //International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research. – 2022. – Т. 2. – №. 10. – С. 68-75.
13. Худоярова Г. Н., Баротов И. Ш. ОСОБЕННОСТИ СТАФИЛОКОККОВ ВЗЯТЫХ У СОЛДАТ ВОЕННО ПОЛЕВЫХ УСЛОВИЯХ //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 25. – №. 3. – С. 163-167.
14. Mamatkulovna V. A. et al. Nematodofauna of Retain Plants and Their Seasonal Dynamics //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – С. 5455-5462.
15. Muratova Z.T., Vakhidova A.M, Askarova J.R., Sobirjonova M.J. (2021) Main causes, transmission routes, diagnostics and echinococcosis treatment //Features of the development of modern science in the pandemic's era. – Т. 1. – №. 3. – С. 64-69.
16. Вахидова А., Худоярова Г., Муратова З. ИММУНОКОРРЕГИРУЮЩЕЕ ЛЕЧЕНИЕ БОЛЬНЫХ ЭХИНОКОККОЗОМ, ОСЛОЖНЕННЫМ БАКТЕРИАЛЬНОЙ ИНФЕКЦИЕЙ //International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research. – 2022. – Т. 2. – №. 10. – С. 68-75.
17. Xudjanova M., Vaxidova A. DYNAMICS OF STAGES OF BLOOD COAGULATION IN KORAKOL SHEEP IN VARIOUS EXPERIMENTAL HELMINTHOSIS //Science and Innovation. – 2022. – Т. 1. – №. 8. – С. 661-667.
18. Vahidova A. M. et al. Properties of Stamms of Golden Staphylococcus Aureus Taken From People in Rural Areas in Winter Conditions //Miasto Przyszłości. – 2022. – Т. 27. – С. 43-44.
19. Mamatkulovna V. A., Vladimirovna M. E., Mammadov A. N. Properties of Strains of Staphylococcus Aureus Taken From People in Rural Areas in Winter Conditions //INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH SYSTEMS AND MEDICAL SCIENCES. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 92-94.
20. Xudjanova M., Vaxidova A. ТУРЛИ ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ГЕЛЬМИНТОЗЛИ ҚОРАҚҰЛ ҚҰЙЛАРИДА ҚОН ИВИШ БОСҚИЧЛАРИ ДИНАМИКАСИ //Science and innovation. – 2022. – Т. 1. – №. D8. – С. 661-667.
21. Yunusov K., Achilov O., Ibragimov F. VETERINARY SANITARY EVALUATION OF CATTLE INFECTED WITH ECHINOCOCCOSIS //AGROBIOTEKNOLOGIYA VA VETERINARIYA TIBBIYOTI ILMIY JURNALI. – 2022. – С. 62-69.
22. Achilov O., Hasanov S., Yulchiev J. IMPROVING MEAT INSPECTION AND CONTROL ON THE SLAUGHTERHOUSE IN UZBEKISTAN //Financed by the Erasmus+ programme of the European Union The conclusions and view expressed herein are those of the authors and do not necessarily reflect an official view of the European Commission. – 2020.